

VALGKAMPÅPNING I OPERAEN

"Jeg sier", sa Margaret Thatcher under den britiske valgkampen for to år siden, -"jeg sier til hver av dere som går ut for å tjene til livets opphold: Det konservative parti er på DIN side. Vi vil la den som kan sitt arbeid få lov å utføre det i fred. Vi vil gjenoppbygge vårt land på de grunnsolide og velprøvde fundamentene: oppmuntring og profitt til den enkelte.

2.

"Vi vil", sa hun, "gjenoppbygge landet ved hjelp av skattelettelse, ved å sørge for å belønne dyktighet og suksess".

"Vi mener at mennesket skal sørge for seg selv og sin familie. Bare på den måten blir et samfunn dynamisk", sa Thatcher.

"Vi ønsker ikke å stå og se på at den beste, den eksellente, straffes. Den beste skal belønnes", sa den britiske høyre-lederen.

Det konservative parti ville "frigjøre folket", sa Margaret Thatcher. "Frigjøringen" skulle skje gjennom betydelige skattelettelse og reduserte offentlige utgifter. Næringslivet skulle få operere i fred. Minimale eller helst ingen statsinngrep. De "flinke" skulle få

maksimal belønning. Når den rike ble rikere, ville hele samfunnet blomstre: - Belønning, sa man, skaper virkelyst, virkelyst skaper økonomisk framgang, og økonomisk framgang kommer etter hvert hele befolkningen til gode. Når det regner på presten, så drypper det på klokkeren...

DET ER ALT SAMMEN KJENTE HØYRETONER, en politisk filosofi som bygger på den forestilling at den største tjeneste man kan gjøre sitt land, er å satse på sin økonomiske egeninteresse.

Norske Høyre-politikere karakteriserte valget av Margaret Thatcher som "meget gledelig". Høyres hovedorgan Aftenposten skrev om "den nye og løfterike politiske kurs som er

lagt opp". I dag ser det ut til at de angrer på slike utsagn. For nå gjelder det å distansere seg mest mulig, både fra situasjonen i Storbritannia og i Sverige. De store forhåpninger ligger i grus.

Arbeidsløsheten er økt med over 100 prosent siden det britiske høyre kom til makten. Tre millioner briter er nå uten arbeid. Regjeringen Thatchers industripolitikk har ført til rekordtall når det gjelder konkurser. Den industrielle produksjon er den laveste siden 20-årene. Den industrielle konkurransevne er redusert med over tretti prosent, fortjenesten for britisk næringsliv er liten, og investeringene i britisk industri er skrempende små.

Da Thatcher-regjeringen kom til makten, ble skattene redusert - ikke for vanlige lønnstakere, men for folk med høye inntekter: Folk med 200 000 kroner i årsinntekt fikk skattereduksjoner på 20 000 kroner. Folk med 300 000 kroner fikk mellom 30 og 40 000 kroner mindre i skatt. I år har regjeringen igjen måttet ØKE SKATTENE for alle, ikke for å skape utvikling og vekst i britisk industri, ikke for å bygge sykehus, veier og flyplasser, men for å kunne redusere statens lånebehov og betale det det koster å ha millioner av mennesker gående uten arbeid.

Kampen mot inflasjonen er det viktigste av alt, sa Margaret Thatcher. Men også inflasjonen er høyere enn

den var da Thatcher overtok. Så sies det at politikken først kan bedømmes om noen år. Det er for enkelt. De sosiale kostnadene rammer hver eneste dag. Ingen har lov til å skape så alvorlig nød for så mange mennesker. Ingen har lov til å "løse" et lands økonomiske problemer på ryggen til tre millioner arbeidsløse.

Studer nærmere de beskyldningene som Høyre retter mot Arbeiderpartiet. Er ikke denne kritikken uttrykk for den samme tankegangen som Thatcher gikk til valg på?

Skulle vi få en borgerlig regjering til høsten, vil nok ikke resultatene bli så drastiske som i Storbritannia. Det er et noe annet politisk miljø og klima i vårt land. Men de tre partiprogrammene spriker så sterkt at en borgerlig regjering må bli handlingslammet på viktige områder. Vi vet vi møter vanskelige tider. Da kreves det alt annet enn handlingslammelse. Og da kreves det helt andre holdninger enn de som appellerer til egeninteressene. Vi har ikke råd til å svekke fellesskapet.

Mange mennesker i vårt land tror at det i årene som kommer bare kan gå en vei for Norge: Framover. Vi får ingenting gratis i årene som kommer - aller minst den sosiale tryggheten. Derfor appellerer Arbeiderpartiet

8.

til det norske folk om å stå sammen og løfte i flokk for å komme oss gjennom en vanskelig periode. Vi har ikke lov til å se bort fra at også vårt folk kan bli kastet ut massearbeidsledighet og sosial uro. Vi kan ikke få alt på en gang. Å appellere til egeninteresse og skape krisestemning og misnøye er ikke svaret. Hva hjelper det med løfter om skattelettelse hvis din nabo blir arbeidsløs, hvis dine medmennesker ikke får den hjelp de har krav på, hvis ditt nærmiljø blir preget av sosial uro?

Arbeiderpartiet vet at det er viktigere å sikre grunnlaget for velferdssamfunnet og den sosiale tryggheten. Det er viktigere å sikre sysselsettingen enn å øke den enkeltes private kjøpekraft.

De sakene Arbeiderpartiet har stilt i fokus foran dette valget, er de sakene som vil bety mest for oss alle i åra som ligger foran oss. Det er Arbeiderpartiet som har vært drivkraften i vårt reformarbeid, som har drevet utviklingen fremover gjennom forslag og initiativ. - Gjennom å bygge opp de holdninger som er nødvendige for at en nasjon skal kunne bære fram den økonomiske utviklingen og sikre det fellesskapet som gjør at alle mennesker kan føle sosial trygghet.

I dag sier alle partiene at de er for arbeid for alle. De er for distriktspolitikken, trygdesystemet, og de er for en sterk helsetjeneste. Ja, de er til og med for bedriftsdemokratiet. Men hva er det de er imot? Jo, de er imot mange av de virkemidlene vi må bruke for

å nå de målene alle sier de er for. Vi har greid å skape en sosial standard og en likhet i levekår som er uten sidestykke.

Situasjonen ute er alvorlig. Norge er jo unntaket i den vestlige verden. Den kjente økonomen Kjell Andersen som leder det økonomiske kontoret til OECD (Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling) har sagt det slik: "Norge er en oase i en krisebetonet verdensøkonomi".

Situasjonen her hjemme kan også komme til å bli alvorlig - hvis vi ikke makter å ta de felles løft som må til for å hindre dette. Situasjonen krever nøkternhet. Vi har ikke råd til at spesielle grupper og særinteresser kjører fram sine krav.

Derfor fremmet regjeringen et nøkternt langtidsprogram. Der var budskapet: Det er ingen tid for overbud. Skal vi makte å forsvare velferdsstaten, forsvare alles rett til arbeid, ja da kreves det nasjonalt samhold, solidaritet og mobilisering av de veldige krefter som ligger i menneskene i dette land, og ikke minst i fellesskapet mellom dem.

Men hva er det vi ser foran dette valget, og hva er det vi har sett i langt tid, -ja, gjennom åtte år? Det er forsøk på å utnytte misnøye og irritasjon. Man oppholder seg ensidig ved de negative sider ved en sak. Man omtaler bare kostnader og ulemper og tier stille om fordelene.

Vi kommer ikke utenom det å ville midlene for å kunne nå målene. Vi kan ikke sikre strandområdene hvis vi ikke vil legge restriksjoner på hyttebyggingen. Det er ingen rabatt på velferdsstaten. Vi som er yrkesaktive må holde et skikkelig skattenivå for å dekke kostnadene. Vi vet at kvoteordninger er nødvendige i likestillingspolitikken - fordi lik behandling av dem som fra før står ulikt, holder ulikhetene ved like. Da er det et dårlig svar å kritisere lover og regler, gi inntrykk av at vi kan oppnå de samme resultater uten.

Borgerlige aviser og politikere har reagert på at jeg har sagt at det kan være fare for velferdssamfunnet dersom Høyre slipper til. Opphisselsen er stor. Men hva

kan det skyldes at ingen har gått inn på realitetene i det jeg sa?

Summen av de borgerlige løfter vil gi kraftig økning av inflasjonen. Borgerlige språk ville gi handlingslammelse. Begge deler vil undergrave vår økonomi - og dermed velferdssamfunnet.

Velferdssamfunnet er et begrep som omfavner alle de fire hovedsakene på det nasjonale plan som Arbeiderpartiet har satt i fokus foran dette valget. En debatt om vern av velferdssamfunnet dreier seg om alle sentrale felter av vår samfunnsforvaltning, og om ansvaret for fremtidige generasjoner. Å appellere til misnøye overfor offentlige

tiltak, nødvendig lovgivning og undergrave folks vilje til solidaritet og fellesinteresser, er å motarbeide grunnlaget for selve velferdssamfunnets virkeliggjøring. Miljøpolitikken, ressurspolitikken, viljen til samfunnsplanlegging står helt sentralt i bildet. Motstanden mot samfunnets redskaper, enten det er arbeidsmiljølov, produktkontroll-lov, forurensningslov, planleggingslov, konsesjonslov eller lov om helsetjenesten i kommunene, er motstand mot nødvendige virkemidler for å sikre en fordeling av miljøgoder og livsstandard. Også disse viktige dimensjoner i norsk politikk hører med i en debatt om velferdssamfunnets framtid.

Det norske folk har nå gjennom mange år fått høre om Arbeiderpartiets såkalte feilslåtte politikk. Når Willoch nå beklager seg over sterke ord og uttrykk, så må han selv være klar over at det er han som har søkt å skape inntrykk av krise og svartmaling.

Ole Brumm ble en gang spurt: "vil du ha sukker (?) eller honning?" "Ja takk!" svarte Ole Brumm. Spør jeg Willoch: "Vil du ha drastiske økninger i de offentlige utgiftene for å løse dine kriser eller vil du ha skattelettelser?" "Ja takk!" svarer da Willoch.

16.

I Trondheim tirsdag stilte jeg Willoch tre spørsmål han ikke ga svar på. De spørsmålene må jeg gjenta.

1. Du sier det er krise i helsesektoren. Da spør jeg:
Hvor store ekstrabeløp vil dere sette inn der?
2. Du sier det er krise i veibyggingen. Da spør jeg:
Hvor mye mer vil dere sette inn der?
3. Du sier det er krise i sosial- og helsesektorene.
Da spør jeg igjen:
Hvor mye mer vil dere sette inn der?

Så lenge Willoch ikke har svart på disse spørsmålene, leker han gjemsel med velgerne.

Det er lite vi vet foran dette valget. Vi vet ikke om samarbeidspartiene vil samarbeide om å danne regjering. For skulle det bli et borgerlig flertall, er det ikke valgt en borgerlig regjering, men et forhandlingsutvalg.

Dette forhandlingsutvalget skal så drøfte

- om de skal danne regjering
- om fordelingen av taburettene
- om hvem som skal bli statsminister
- og fremfor alt: om den politikk en borgerlig regjering skal føre.

Høyre er større enn Senterpartiet og Kristelig Folkeparti tilsammen. Vi vil enten få en ren Høyre-regjering, eller en Høyredominert regjering - vi vet ikke, og de vet ikke.

Blir det en trepartiregjering, vil den bli omtrent som en trehjulssykkel - med ett stort hjul og to små. Høyre vil være det store drivhjulet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet de små støttehjulene.

Det store vil bestemme retningen. De to små må følge etter. Resultatene fra Sverige taler sitt språk: 4 regjeringer på 5 år. Vi har ikke råd til høyre-holdninger, uklarhet og sprik. Mange Mange venter at vi skal kjempe for å unngå et slikt resultat. Det er vår oppgave. Det er en spennende oppgave. Det er en oppgave som krever oss alle.

Vi kan vinne valget. Det er det første og viktigste vi nå skal slå fast -for oss selv og for velgerne. Vi er på offensiven. Vi har satt de sentrale spørsmål i fokus. Vi er ikke redde for fakta. Det er virkeligheten vi nå skal få fram. Vi har alt å vinne på en konkret politisk debatt om politiske saker, om politiske mål, om vilje til handling, både nasjonalt og internasjonalt.